

Zwrot świadczeń z ubezpieczenia społecznego z rachunku bankowego po śmierci posiadacza (w świetle orzecznictwa sądowego)

Problematyka przedstawiona w niniejszym artykule jest przedmiotem licznych, ale często sprzecznych ze sobą rozstrzygnięć sądów oraz wypowiedzi doktryny. W praktyce bankowej spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz jednostek świadczących usługi płatnicze sprawia ona istotne problemy praktyczne oraz wywołuje uzasadnione wątpliwości prawne. Instytucje zobowiązane do dokonywania zwrotu świadczeń angażowane są w czasochłonne analizy i procesy sądowe, a ich odpowiedzialność oparta zdaje się być na zasadzie ryzyka. Celowe jest zatem podjęcie próby ustalenia aktualnego stanu rozstrzygania przez sądy komentowanego zagadnienia.

WOJCIECH ZRĘDA

Ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe¹ uważana jest za złożony akt prawny. Zbigniew Ofiarski podkreśla, iż prawo bankowe „...Charakteryzuje się swoistym dualizmem regulacyjnym – zawiera bowiem postanowienia o charakterze publicznoprawnym oraz prywatnoprawnym”². Bank nie tylko jest kontrahentem swego klienta, ale także realizuje narzucone mu ustawą obowiązki publiczne. Jako przykład można wymienić obowiązki banku w egzekucji z wierzytelności z rachunków bankowych. Realizując określony obowiązek publicznoprawny bank działa jednocześnie np. jako dłużnik wierzytelności z umowy rachunku bankowego. Niektóre z tych obowiązków sprowadzają się do wykonania prostej czynności, np. udzielenia informacji, inne wymagają zaangażowania banku w skomplikowanej, złożonej procedurze. Do tego typu „złożonych” obowiązków można zaliczyć obowiązek zwrotu na rzecz organu wypłacającego świadczenie z ubezpieczenia lub zabezpieczenia społecznego albo uposażenie w stanie spoczynku, które nie przysługiwały za okres po śmierci posiadacza rachunku³.

¹ T. j. Dz.U.2015.128., dalej: „p.b.”.

² Z. Ofiarski, *Prawo bankowe. Komentarz*, LEX 2013.

³ Por. K. Zajączkowska-Weremczuk, *Obowiązek zwrotu przez bank nienależnie wpłaconych świadczeń na rzecz ZUS*, Prawo Bankowe 2006, nr 11.